

Βοστώνη

«Η Ελληνική Επανάσταση μέσα από τα μάτια των Αμερικανών», το θέμα της έκθεσης που θα εγκαινιάσει ο αρχιεπίσκοπος Αμερικής - Η έκθεση εντάσσεται στο πλαίσιο των εκδηλώσεων της Αρχιεπισκοπής για τα 200 χρόνια από το 1821

Την έκθεση «Η Ελληνική Επανάσταση μέσα από τα μάτια των Αμερικανών» θα εγκαινιάσει στις 22 Μαρτίου ο αρχιεπίσκοπος Αμερικής Ελπιδοφόρος, στο Μαλιώτειο Πολιτιστικό Κέντρο του Ελληνικού Κολεγίου και της Θεολογικής Σχολής του Τιμίου Σταυρού, στη Βοστώνη.

Υπό τη διεύθυνση του δρα Τομ Παπαντιμιτρίου από το Πανεπιστήμιο Στόκτον και του δρα Νικόλας Γκάνσον, από το Ελληνικό Κολέγιο, η έκθεση διερευνά τέσσερα θέματα, δηλ.:

- «Ελευθερία ή Θάνατος: η Ελλάδα στην εποχή των επαναστάσεων»,
- «Η συμπάθεια για τους Έλληνες του Προέδρου Μονρόε: οι ρίζες της ελληνικής νίκης και η σφυρηλάτηση του δόγματος της μη παρέμβασης»,
- «Η θέρμη της Ελληνικής Επανάστασης: Αμερικανοί φιλέλληνες και η γέννηση του διεθνούς ανθρωπισμού» και
- «400 χρόνια σκλαβιάς: η ελληνική ανελευθερία και η αμερικανική υπεράσπιση του κινήματος κατάργησης της δουλείας».

Ειδικά στις ΗΠΑ, οφείλουμε να αναδείξουμε και να τιμήσουμε, εκτός από την ιστορική επέτειο των 200 χρόνων και τον φιλελληνισμό που σημάδεψε την επανάσταση των Ελλήνων. Τους Αμερικανούς, που πήγαν στην Ελλάδα και πολέμησαν στο πλευρό

των Ελλήνων. Βοήθησαν και οικονομικά τους επαναστάτες, ενώ μερικοί από αυτούς έδωσαν και την ζωή τους. Ενδεικτικά αναφέρουμε τους:

- *George Jarvis* (ο πρώτος Αμερικανός που πολέμησε στην επανάσταση, έχει ταφεί στον περίβολο εκκλησίας στο Άργος, η Ελλάδα του απένειμε τιμητικά τον βαθμό του αντιστράτηγου).
- *William Townshend Washington* (συγγενής του πρώτου πρόεδρου των ΗΠΑ, έχει ταφεί σε «κρύπτη» εκκλησίας στο Ναύπλιο)
- *Samuel Gridley Howe* (ιατρός από Βοστώνη, συμμετείχε σε πολεμικές επιχειρήσεις, βοήθησε οικονομικά δεινοπαθούντες στην Ελλάδα, δημιούργησε και ορφανοτροφείο στην Αίγινα)
- *Jonathan Peckam Miller* (συνταγματάρχης του αμερικάνικου στρατού, συμμετείχε σε μάχες στην Ελλάδα. Υιοθέτησε ένα ορφανό παιδί στην Λιβαδιά, το έφερε στην Αμερική, το μεγάλωσε, το σπούδασε και αυτό αργότερα έγινε ο πρώτος Έλληνας που εξελέγη ομοσπονδιακός βουλευτής στις ΗΠΑ, εκπροσωπώντας την Πολιτεία Γουινσκόνσιν στο Κογκρέσο. Ήταν ο Λουκάς- Μιλτιάδης Miller).

Υπάρχουν και οι περιπτώσεις με τοπικές κοινωνίες στις ΗΠΑ (πόλεις) που τίμησαν την Ελλάδα και την επανάσταση του '21, δίνοντας ελληνικές ονομασίες σε αυτές. Για παράδειγμα, η πόλη *Greece* στα βόρεια της πολιτείας Νέας Υόρκης, που τον Μάρτιο 1822 αποφάσισε να ονομάζεται «Ελλάδα» για να «τιμήσει την επανάσταση των Ελλήνων και ότι η αρχαία Ελλάδα πρόσφερε στην ανθρωπότητα». Επίσης, η πόλη Υψηλάντη στην Πολιτεία Μίσιγκαν. Και άλλες, ανά την επικράτεια των ΗΠΑ, επειδή τότε, η επανάσταση των Ελλήνων συγκίνησε τον αμερικάνικο λαό,

ο οποίος, λίγες δεκαετίες πριν, έδωσε τον δικό του αγώνα για ανεξαρτησία.

Αμερικανοί Φιλέλληνες του 1821

Τι γύρευε ο Τζορτζ Τζάρβις στη μάχη της Τριπολιτσάς;

Ο άνεμος της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 συνεπήρε διακεκριμένα μέλη της πνευματικής και οικονομικής ελίτ των ΗΠΑ. Έγραψαν, επηρέασαν πολιτικές, μάζεψαν χρήματα για τον αγώνα. Κάποιοι μάλιστα ταξίδεψαν μήνες, έφτασαν σε αυτήν εδώ την κόχη του πλανήτη και ζώστηκαν τα άρματα.

Το ενδιαφέρον της αμερικανικής ελίτ για την αρχαία Ελλάδα και η σύνδεσή του με τα σύγχρονα αιτήματα για πολιτική ελευθερία και εθνική ανεξαρτησία οδήγησαν πολλούς αμερικανούς πολίτες να αναπτύξουν φιλελληνικά αισθήματα.

Τον Μάιο του 1821, ο Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης απηύθυνε επιστολή προς τους πολίτες της Αμερικής με την οποία ζητά στήριξη και βοήθεια.

Ο Τζόναθαν Πέκαμ Μίλερ πολέμησε ως εθελοντής σε πολλές μάχες. Όταν αποχώρησε από τον ελληνικό στρατό έφερε τον βαθμό του συνταγματάρχη!

Τι είναι αυτό που κάνει έναν άνθρωπο να αφήσει την ασφάλεια του σπιτιού και της γειτονιάς του, τη θαλπωρή των αγαπημένων του, την αφοσίωση για τον τόπο του και να ταξιδέψει σε μέρη μακρινά και ξένα για να υπερασπιστεί τους σκοπούς και τα όνειρα ανεξαρτησίας ενός άλλου λαού; Πώς μπορεί κανείς να εξηγήσει παραδείγματα μοναδικής ανδρείας και ηρωισμού όπως εκείνο του αμερικανού φιλέλληνα Τζορτζ Τζάρβις στην πεδιάδα της Τρίπολης;

Μετά από μια έφοδο των Οθωμανών, ο Τζάρβις τραυματίστηκε στο πόδι και δεν μπορούσε να μετακινηθεί, με αποτέλεσμα οι Έλληνες συναγωνιστές του να τον εγκαταλείψουν προσωρινά. Οι Οθωμανοί δεν άργησαν να τον περικυκλώσουν με στόχο να τον σκοτώσουν. Ο Τζάρβις, όμως, αρνούμενος να υποκύψει, κατάφερε να καταλάβει μια τέτοια θέση που του επέτρεπε να σημαδεύει με το όπλο του όποιον επιχειρούσε να τον προσεγγίσει. Αυτή η πράξη φαίνεται πως συγκίνησε τους συμπολεμιστές του, οι οποίοι επέστρεψαν και τον έσωσαν.

Η σύντομη αυτή ιστορία που περιγράφει ένας άλλος φιλέλληνας, ο Τζόναθαν Πέκαμ Μίλερ, στο βιβλίο του για την Ελληνική Επανάσταση με τίτλο «*The Condition of Greece in 1827 and 1828*» συμπυκνώνει με ευσύνοπτο τρόπο αυτό που ο αμερικανικός Τύπος ονόμασε «Ελληνικό πυρετό» [*Greek fever*] ή αλλιώς «Ελληνική φωτιά» [*Greek fire*], επιχειρώντας να περιγράψει ένα εκ πρώτης όψεως

παράταιρο φαινόμενο το οποίο έδειχνε να εξαπλώνεται ταχέως σε διάφορα μήκη και πλάτη της Αμερικής.

Ο λόγος για το απρόσμενο ενδιαφέρον για την Ελληνική Επανάσταση του 1821, την ταύτιση με τους σκοπούς της και τη σταδιακή δημιουργία ενός ρεύματος φιλελληνισμού στην άλλη μεριά του Ατλαντικού. Οι νωπές επαναστατικές μνήμες του Πολέμου της Ανεξαρτησίας αλλά και το γεγονός ότι οι λόγιοι της Ελληνικής Επανάστασης επικαλούνταν τις αρχές του διαφωτισμού, της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της αυτοδιάθεσης των λαών συνετέλεσαν, δίχως αμφιβολία, στην ανάπτυξη αυτής της αμερικανικής συμπάθειας. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι πολλά εξέχοντα πρόσωπα του αμερικανικού φιλελληνικού κινήματος δραστηριοποιήθηκαν έντονα για την υπεράσπιση αυτών των αρχών στον τόπο τους, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την ενεργό συμμετοχή τους στο κίνημα για την κατάργηση της δουλείας.

Σύμφωνα με τον πανεπιστημιακό και συγγραφέα Έντουαρντ Μεντ Ερλ, υπήρχε μια ακόμη πτυχή που φαίνεται πως συνέβαλε στην ανάπτυξη του φιλελληνισμού στις ΗΠΑ. «Όλοι οι μορφωμένοι άνθρωποι στην Αμερική τιμούσαν ευλαβικά τους αρχαίους Έλληνες. Για αυτούς, οι κάτοικοι της Πελοποννήσου και των νησιών του Αιγαίου το 1821 δεν ήταν απλώς ένας αγροτικός και ναυτικός πληθυσμός [...]

Οι Αμερικανοί έβλεπαν σε αυτούς τους απογόνους των αρχαίων Ελλήνων, τους κληρονόμους των παραδόσεων του Περικλή, του Πλάτωνα, του Δημοσθένη και του Ομήρου. Ακριβώς για αυτό, οι νεότεροι Έλληνες δικαιούνταν τρόπον τινά τη βοήθεια ολόκληρου του δυτικού πολιτισμού, ο οποίος θεωρούσε ότι όλα όσα αγαπούσε στις τέχνες, τη φιλοσοφία, τη λογοτεχνία και την επιστήμη της διακυβέρνησης είχαν τη ρίζα τους στην αρχαία Ελλάδα» αναφέρει ο Ερλ.

Όπως προσθέτει ο ίδιος, αυτό το στοιχείο μπορεί να συνεισφέρει στην απάντηση του ερωτήματος γιατί οι Αμερικανοί ταυτίστηκαν τόσο πολύ με την Ελληνική Επανάσταση, ενώ δεν έδειξαν να συγκινούνται ιδιαίτερα από την εξέγερση των Σέρβων εναντίον των Οθωμανών, που έλαβε χώρα λίγα μόλις χρόνια νωρίτερα. «Την εποχή της Ελληνικής Επανάστασης, η Ελλάδα είχε βρεθεί στο επίκεντρο των κλασικών σπουδών καθώς οι μελετητές άρχιζαν να επανερμηνεύουν την αρχαία λογοτεχνία και τις τέχνες. Κατά τη διάρκεια εκείνων των χρόνων, Αμερικανοί σχεδίαζαν τα σπίτια τους και τα δημόσια κτίριά τους έτσι ώστε να μοιάζουν με εκείνα της αρχαιότητας, ενώ ονομάτιζαν τις πόλεις τους επίσης με ονόματα πόλεων της αρχαιότητας. Αυτή η λατρεία [...] ευνόησε μια παθιασμένη προσμονή για την αναγέννηση της αρχαίας Ελλάδας [...]» αναφέρει, από τη μεριά του, ο ακαδημαϊκός Άγγελος Ρεπούσης.

Το ενδιαφέρον της αμερικανικής ελίτ για την αρχαία Ελλάδα και η σύνδεσή του με τα σύγχρονα αιτήματα για πολιτική ελευθερία και εθνική ανεξαρτησία, που κυριαρχούσαν άλλωστε την εποχή εκείνη στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ, οδήγησαν πολλούς αμερικανούς πολίτες να αναπτύξουν φιλελληνικά αισθήματα. Υποστήριξαν ανοιχτά με επιστολές και άρθρα τους την Ελληνική Επανάσταση, συνέλεξαν και απέστειλαν πόρους και προμήθειες, όπως φάρμακα ή όπλα, ενώ αρκετοί ήρθαν στην Ελλάδα και πολέμησαν σε σημαντικές μάχες για την απελευθέρωση.

Ο καθηγητής του Χάρβαρντ που αγάπησε την Ελλάδα

Τον Μάιο του 1821, λίγο μετά το ξέσπασμα της Επανάστασης, ο τότε Πρόεδρος της Μεσσηνιακής Γερουσίας, Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, απευθύνει επιστολή προς τους πολίτες της Αμερικής με την οποία

ζητεί τη στήριξη και την βοήθεια τους. Αντίστοιχη επιστολή, την περίφημη «Προειδοποίηση εις τας ευρωπαϊκάς αυλάς», είχε στείλει προηγουμένως και στις βασιλικές αυλές της Ευρώπης, κάνοντας γνωστή την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης. «Αποφασίζοντες να ζήσωμεν ή ν' αποθάνωμεν διά την ελευθερίαν, συρόμεθα προς εσάς από δικαίαν συμπάθειαν· διότι εις τον τόπον σας εδιάλεξε να κατοική η ελευθερία, από μόνους εσάς λατρευομένη καθώς ελατρεύετο από τους πατέρες μας [...] Αι αρεταί σας, ω Αμερικανοί, μας προσεγγίζουν εις εσάς, μ' όλον ότι μας χωρίζουν ευρύταται θάλασσαι. Ημείς σας νομίζομεν πλησιέστερους παρά τα γειτονεύοντα με ημάς έθνη, και σας έχομεν φίλους και συμπολίτας και αδελφούς, διότι είσθε δίκαιοι, φιλόανθρωποι και γενναίοι· δίκαιοι, ότι και ελεύθεροι· φιλόανθρωποι και γενναίοι ότι πολιτεύεσθε κατά το Ευαγγέλιον» ανέφερε, μεταξύ άλλων, ο Μαυρομιχάλης.

Η επιστολή αυτή έφτασε τον Ιούλιο του 1821, μέσω του Αδαμάντιου Κοραή, στον Έντουαρντ Έβερετ, τον «Κικέρωνα της Αμερικής», όπως τον αποκαλούσαν, λόγω των εκπληκτικών ρητορικών του ικανοτήτων, με την παράκληση να δημοσιευθεί. Γεννημένος το 1794, ο Έβερετ υπηρέτησε κατά τη διάρκεια της ζωής του σε διάφορα πολιτικά αξιώματα. Μεταξύ αυτών υπήρξε Κυβερνήτης της Μασαχουσέτης και γεροϋσιαστής. Ήταν επίσης ο πρώτος Καθηγητής Ελληνικών στο φημισμένο Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ και συντάκτης του περιοδικού *North American Review*. Η γνωριμία του με τον Κοραή έγινε το 1817 στο Παρίσι. Δύο χρόνια μετά, ο Έβερετ επισκέφθηκε την Ελλάδα, πραγματοποιώντας ένα ταξίδι που θα τον επηρέαζε βαθιά για το υπόλοιπο της ζωής του, καθώς του εμφύτευσε τον πρώτο σπόρο του φιλελληνισμού του.

Πολύ σύντομα ο Έβερετ άρχισε να αναπτύσσει έντονη δραστηριότητα υπέρ του ελληνικού σκοπού, γράφοντας «πύρινα» άρθρα στο *North American Review* και ζητώντας

τη στήριξη των Αμερικανών στον ελληνικό αγώνα για ελευθερία. Στο σημαντικότερο εξ αυτών, τον Οκτώβριο του 1823, ο Έβερετ συνέκρινε τον αγώνα των επαναστατημένων του Μοριά με εκείνον των συμπολιτών του κατά τη διάρκεια της Αμερικανικής Επανάστασης. Το κείμενο του Έβερετ αποτέλεσε την αρχή μιας σημαντικής ευαισθητοποίησης στις ΗΠΑ. Αξίζει ακόμη να σημειωθεί ότι ο ίδιος βρισκόταν σε τακτική επαφή με τον Ντάνιελ Γουέμπστερ, μέλος του Αμερικανικού Κογκρέσου, παρακινώντας τον να θέσει θέμα αμερικανικής παρέμβασης υπέρ της Ελλάδας, κάτι που πράγματι έκανε ο Γουέμπστερ με σειρά δράσεών του.

Ο «Καπετάν Γιώργης ο Αμερικάνος»

Έμεινε γνωστός με το προσωνύμιο «Καπετάν Γιώργης ο Αμερικάνος» ή «Ζέρβης» ή «Ζέρβας». Το πραγματικό του, όμως, όνομα ήταν Τζορτζ Τζάρβις. Γιος του αμερικανού διπλωμάτη Μπέντζαμιν Τζάρβις, ο «Ζέρβας» ήταν ένας από τους αμερικανούς που ήρθαν στην Ελλάδα και πολέμησαν δίπλα στους Έλληνες.

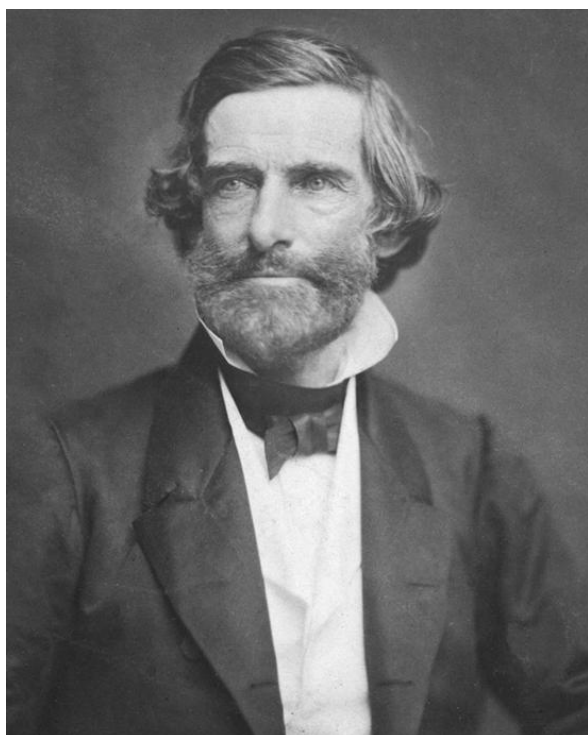
Γεννημένος και μεγαλωμένος στη Γερμανία, ο Τζάρβις έφτασε στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στην Ύδρα το 1822, μετά από ένα μεγάλο και αρκετά περιπετειώδες ταξίδι. Στο ίδιο πλοίο, μάλιστα, ταξίδευε μαζί του ένας άλλος από τους εμβληματικούς φιλέλληνες, ο αξιωματικός του Βασιλικού Ναυτικού του Ηνωμένου Βασιλείου, Φρανκ Χέιστινγκς. Ο Τζάρβις έμαθε να μιλά και να διαβάζει ελληνικά και κατατάχθηκε στο Ελληνικό ναυτικό, υπό τον Γιακουμάκη Τομπάζη και τον Αντώνη Ραφαήλ, καπετάνιο της κορβέτας «Θεμιστοκλής». Έλαβε δε μέρος σε 13 ναυμαχίες και πολεμικές επιχειρήσεις. Υπήρξε ακόμη επιτελάρχης του Λόρδου Βύρωνα στο Μεσολόγγι μέχρι τον θάνατό του τελευταίου.

Στο βιβλίο του για την Ελληνική Επανάσταση, ο Τζόναθαν Πέκαμ Μίλερ τον χαρακτηρίζει ως άνθρωπο με «ισχυρή κράση» και «ενέργεια χαρακτήρα», ενώ υπογραμμίζει ότι είχε γίνει πλήρως κοινωνός του ελληνικού τρόπου ζωής, κάτι που αντικατοπτριζόταν στο γεγονός ότι είχε πολλούς έλληνες φίλους αλλά λίγους... φιλέλληνες. Πιθανότατα, ο Τζάρβις «είχε δει τις περισσότερες μάχες και είχε υποστεί τις πιο πολλές κακουχίες από κάθε άλλο ξένο εθελοντή που είχε πάρει μέρος στον αγώνα, έχοντας μάλιστα συχνά αρρωστήσει και τραυματιστεί», αναφέρει ο Μίλερ.

Με εγκωμιαστικά σχόλια μιλούσε για τον Τζάρβις και ο φιλέλληνας Σάμιουελ Γκρίντλεϊ Χάου. Ο Τζάρβις που «βρίσκεται στην Ελλάδα εδώ και τρία χρόνια [...]. έχει γίνει τελείως Έλληνας στον τρόπο που ντύνεται, στο τρόπο που συμπεριφέρεται αλλά και στη γλώσσα. Είναι σχεδόν ο μόνος ξένος που συμπεριφέρθηκε συνολικά με σύνεση και ορθότητα και αυτό επιβραβεύθηκε. Έχει κερδίσει την εμπιστοσύνη των Ελλήνων, έχει προσφέρει σπουδαίες υπηρεσίες στο σκοπό τους και τώρα έγινε αντιστράτηγος. Αισθάνομαι υπερήφανος που αυτός ο άνθρωπος είναι συμπατριώτης μου» ανέφερε σε γράμμα προς τον πατέρα

του το 1825. Ο Τζάρβις πέθανε στο Άργος στις 11 Αυγούστου του 1828 σε ηλικία 31 χρονών και ενταφιάστηκε στο προαύλιο του Αγίου Ιωάννη. Τα αίτια του θανάτου του παραμένουν μέχρι σήμερα ασαφή.

Ο «Λαφαγιέτ» της Ελληνικής Επανάστασης

Τον ονόμασαν «Λαφαγιέτ» της ελληνικής επανάστασης, λόγω της επιμονής, της ανδρείας αλλά και των ικανοτήτων του. Ο λόγος για τον Σάμιουελ Γκρίντλεϊ Χάου, που γεννήθηκε τον Νοέμβριο του 1801 στη Βοστώνη. Αποφοίτησε από το Πανεπιστήμιο Χάρβαρντ το 1824, έχοντας σπουδάσει ιατρική με εξειδίκευση στη χειρουργική.

Την ίδια χρονιά αποφάσισε να εγκαταλείψει την Αμερική για να έρθει στην Ελλάδα. Έφτασε το 1825 και υπηρέτησε στον ελληνικό στρατό, αρχικά ως απλός εθελοντής στρατιώτης και κατόπιν ως γιατρός-χειρουργός. Συμμετείχε σε αρκετές μάχες και σύντομα έγινε ένας από τους πιο αξιοσέβαστους φιλέλληνες.

Επιχειρώντας να εξηγήσει στον ανήσυχο πατέρα του τους λόγους για τους οποίους ήθελε να πάει στην Ελλάδα υπήρξε ιδιαίτερα... ευρηματικός. Όπως του είπε, «η εμπειρία αυτή θα βοηθούσε την καριέρα του ως γιατρού, θα μάθαινε

Γαλλικά και Ιταλικά και θα είχε περισσότερες ευκαιρίες να εξασκήσει και να βελτιώσει τις χειρουργικές του ικανότητες στην εμπόλεμη Ελλάδα παρά στα σπιλάτα προάστια της Βοστώνης. Οι ισχυρισμοί του Χάου ότι πίσω από την απόφασή του βρίσκονταν ορθολογικά κίνητρα ή οικονομική ιδιοτέλεια δεν κατάφεραν να πείσουν. Ο πατέρας του ήξερε, δίχως αμφιβολία, ότι ο γιος του ήταν στην πραγματικότητα ρομαντικός» αναφέρει ο βρετανός ιστορικός William St. Clair στο βιβλίο του «*That Greece Might Still Be Free: The Philhellenes in the War of Independence.*»

Το 1827, ο Χάου επέστρεψε στις ΗΠΑ για να συλλέξει προμήθειες και χρήματα για τον ελληνικό σκοπό. Κατάφερε να συγκεντρώσει το εντυπωσιακό, για την εποχή, ποσό των 60.000 δολαρίων και ταξίδεψε ξανά στην Ελλάδα το 1828 για να μοιράσει ο ίδιος τη βοήθεια. Το καλοκαίρι της ίδιας χρονιάς κυκλοφορεί μια σύντομη ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης με τίτλο «*Historical Sketch of the Greek Revolution.*»

«Με την επιστροφή του στην Αμερική, ο συγγραφέας εκλήθη απρόσμενα να αφιερώσει το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου του στην προώθηση του σκοπού του φιλελληνισμού εδώ και μετά έπρεπε ξαφνικά να γυρίσει στην Ελλάδα [...] Η αναγκαιότητα τον ωθεί, λοιπόν, να παρουσιάσει το βιβλίο αυτό μπροστά στο αμερικανικό κοινό, χωρίς να ισχυριστεί ότι παρουσιάζει μια Ιστορία, αλλά απλά ένα σχέδιο» αναφέρει στην εισαγωγή του βιβλίου. Αναχώρησε ξανά από την Ελλάδα το 1830 για την Αμερική, όπου συνέχισε την καριέρα του ως γιατρός. Παράλληλα αφοσιώθηκε στην υποστήριξη σημαντικών πολιτικών αιτημάτων χειραφέτησης, όπως εκείνο της κατάργησης της δουλείας.

Ο Χάου επέστρεψε για σύντομο χρονικό διάστημα στην Ελλάδα το 1847 και μετά, ξανά, το 1867, με το ξέσπασμα της Κρητικής Επανάστασης. Ανέλαβε εκ νέου δράση υπέρ των Κρητών, οργανώνοντας εκστρατείες ευαισθητοποίησης και συστήνοντας Επιτροπές εράνων με στόχο τη συγκέντρωση χρημάτων και προμηθειών.

Ο Τζόναθαν Πέκαμ Μίλερ και ο πρώτος Έλληνας γερουσιαστής των ΗΠΑ

Ένας άλλος φιλέλληνας με ενεργό συμμετοχή στα πεδία των μαχών της Ελλάδας ήταν ο Τζόναθαν Πέκαμ Μίλερ. Βετεράνος του πολέμου του 1812, εγκατέλειψε το στρατό για να σπουδάσει στο πανεπιστήμιο του Βερμόντ.

Το 1824, ωστόσο, μια μυστηριώδης φωτιά στις κτιριακές εγκαταστάσεις του πανεπιστημίου θα του αλλάξει πορεία. Δηλώνει εθελοντής για να πάει στην Ελλάδα και την ίδια χρονιά φτάνει στο Μεσολόγγι με 300 δολάρια στην τσέπη. Εκεί γνωρίστηκε με τον Τζορτζ Τζάρβις ο οποίος του έμαθε την ελληνική γλώσσα.

Ο Μίλερ πολέμησε ως εθελοντής σε πολλές μάχες και σύντομα απέκτησε το παρατσούκλι «ριψοκίνδυνος Αμερικανός».

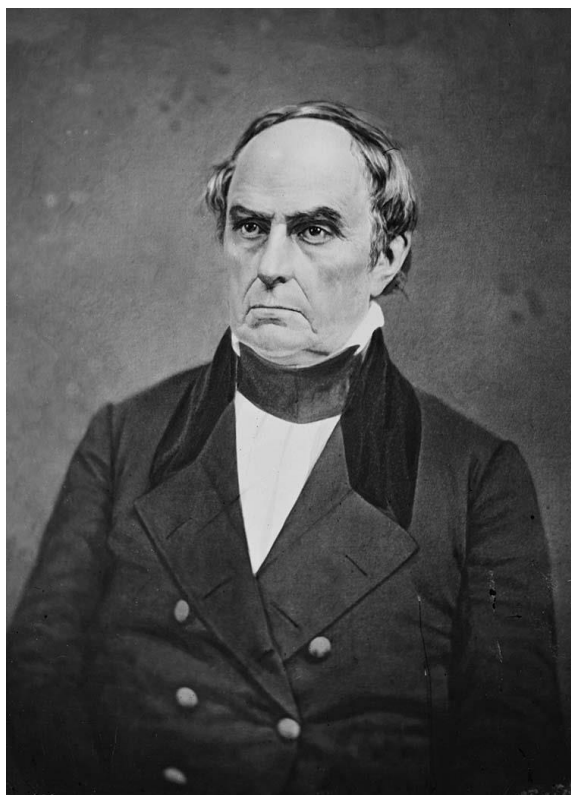
Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στην Ελλάδα έγραφε τακτικά γράμματα σε αμερικανικές επιτροπές και εφημερίδες της Βοστώνης, κρατώντας ζωντανό το ενδιαφέρον για το ελληνικό ζήτημα, ενώ όταν αποχώρησε από τον ελληνικό στρατό κατείχε το βαθμό του συνταγματάρχη.

«Ο Μίλερ είναι ένας από τους πιο γενναίους άνδρες που πάτησαν το πόδι τους στην Ελλάδα. Διαθέτει την πιο ατόφια ακεραιότητα και μια πλήρη αφοσίωση στον σκοπό της ελευθερίας. Θα γελάσεις αν τον δεις. Έχει το κεφάλι ξυρισμένο, τα όπλα στη ζώνη, το γιαταγάνι στους ώμους, είναι μια περίεργη φιγούρα», έλεγε σε ένα γράμμα προς τον πατέρα του ο φιλέλληνας Σάμιουελ Γκρίντλεϊ Χάου.

Ο Μίλερ επέστρεψε στην Αμερική με ένα ορφανό παιδί που υιοθέτησε από τον Πόρο. Στο βιβλίο του περιγράφει με συγκινητικό τρόπο τη στιγμή που συνάντησε τον γιο του: «Καθώς περπατούσα στους δρόμους, είδα ένα αγόρι και ένα κορίτσι να κρατιούνται χέρι-χέρι. Ήταν σχεδόν γυμνοί. Το κορίτσι έμοιαζε να είναι γύρω στα εννιά και το αγόρι επτά χρονών. Ρωτώντας έμαθα ότι ήταν ορφανά και ότι ο πατέρας τους [...] είχε πέσει στη μάχη. Υιοθέτησα το αγόρι με τη συναίνεση της κυβέρνησης. Και με την ευλογία του Θεού, που νωρίς μου έμαθε να νιώθω τι σημαίνει η απώλεια του πατέρα, είμαι αποφασισμένος ότι σε μένα αυτό το παιδί θα βρει έναν φίλο και έναν προστάτη».

Το μικρό αυτό αγόρι, ο Λουκάς-Μιλτιάδης Μίλερ, θα είχε μια λαμπρή πορεία στις ΗΠΑ, καθώς έγινε ο πρώτος Έλληνας που εξελέγη στο Αμερικανικό Κογκρέσο. Μετά την επιστροφή του στις ΗΠΑ, ο πατέρας Μίλερ διαδραμάτισε πρωταγωνιστικό ρόλο στο κίνημα για την κατάργηση της δουλείας στο Βερμόντ, ενώ το 1840 έλαβε μέρος στο Διεθνές Συνέδριο για την κατάργηση της δουλείας στο Λονδίνο.

Τζορτζ Γουίλσον και Τζέιμς Γουίλιαμς: Δύο άγνωστοι αμερικανοί φιλέλληνες

Δύο ξεχωριστά παραδείγματα άγνωστων φιλελλήνων που επέδειξαν μοναδικό θάρρος περιγράφει ο ίδιος ο Μίλερ στο βιβλίο του για την Ελληνική Επανάσταση. Το πρώτο αφορά τον Τζορτζ Γουίλσον από το Ροντ Άιλαντ, ο οποίος υπήρξε πυροβολητής στον ελληνικό στόλο. «Ήταν τέτοια η ανδρεία που επέδειξε στη μάχη εναντίον του τουρκικού στόλου στον κόλπο της Ναυπάκτου, που

ο Λόρδος Κόχραν έγινε τύφλα στο μεθύσι, πίνοντας στην υγεία του, σε μια επετειακή εκδήλωση για το γεγονός», αναφέρει χαρακτηριστικά ο Μίλερ.

Το δεύτερο παράδειγμα ήταν εκείνο του Τζέιμς Γουίλιαμς, ενός αфро-αμερικανού από τη Βαλτιμόρη. Ο Γουίλιαμς κατετάγη αρχικά ως μάγειρας στον ελληνικό στόλο του Λόρδου Κόχραν, ωστόσο έπαιξε κάποιο ρόλο στα γεγονότα που έλαβαν χώρα στον κόλπο της Ναυπάκτου. Σύμφωνα με όσα περιγράφει ο Μίλερ, σε μια κρίσιμη στιγμή, ο Γουίλιαμς προσφέρθηκε να βοηθήσει και να κρατήσει την λαγουδέρα του πλοίου *Sauveur*, κάτι που οδήγησε στον τραυματισμό του από ένα θραύσμα που τον χτύπησε το πόδι και το χέρι.

Πηγές - Βιβλιογραφία

Οι πληροφορίες που χρησιμοποιήθηκαν στο παρόν κείμενο αντλήθηκαν από τα ακόλουθα βιβλία και άρθρα:

-Edward Mead Earle, *American Interest in the Greek Cause, 1821-1827*, *The American Historical Review*, Vol. 33, No. 1 (Oct., 1927)

-Johanna Hanink, *From Greece to Gettysburg: Edward Everett, American Patriot*, *History Today*, 11 April 2018

-Jonathan Peckam Miller, *The Condition of Greece in 1827 and 1828*, J. & J. Harper, 1828

-William St Clair, *That Greece Might Still Be Free: The Philhellenes in the War of Independence*, Open book publishers, 2008

-Angelo Repousis, "The Cause of the Greeks": *Philadelphia and the Greek War for Independence, 1821–1828*, *The Pennsylvania Magazine of History and Biography*, Vol. 123, No. 4 (Oct., 1999)

-Samuel Gridley Howe, *An historical Sketch of the Greek Revolution*, British Library, Historical Print Editions, 2011